

Důvody: Dovoitel uznává, že duševní choroba žalované byla bezvadně zjištěna a jde mu jen o právní otázku, zdali zařazení této zjištěné choroby pod rozlukový důvod srovnává se se zákonem bez ohledu na to, je-li choroba žalované trvalou nebo jen periodickou.

Jest nesporné, že žalovaná byla v roce 1896 stížena šílenstvím, že se však po 9 měsících z ústavu choromyslných jako polepšená vrátila domů, kde pak zůstala až do roku 1907; tu však že se její šílenost objevila znovu, že žalovaná pak na základě posudku lékařů X. a Y., usnesením okresního soudu ze dne 2. ledna 1908 L 13/7 pro šílenost byla dána pod opatrovnictví. Od této doby dle v ústavu choromyslných v Opořanech.

Správně proto mají nižší soudy za to, že vzhledem na dobu od r. 1908 uplynulou, žalovaná trpí trvalou chorobou duševní. Nebylo vůbec ani tvrzeno, že by se v posledních 12 letech u žalované byly vyskytly doby, ve kterých její duch nebyl zastřen.

Jest tu tedy důvod pro rozlukou manželství dle § 13., lit. g) shora jmenovaného zákona a bylo proto dovolání odepřito úspěchu.

Obhájce svazku manželského, nebyl vzhledem k ustanovení § 18. dvor. dekr. z 23. srpna 1819 č. 1595 sb. z. s. a § 16. nař. min. spravedlnosti z 9. prosince 1897 č. 283 ř. z. zákonem zavázán podati dovolání, poněvadž tu nešlo o repletnost manželství, nýbrž o rozlukou, ježto však opravný prostředek přece podal a ve věci samé provedl, bylo mu přisouditi náklady zaň podle § 1. zák. z 2. února 1909 č. 24 ř. z. G—r.

K výkladu pojmu »místnosti« ve smyslu § 31. zák. o ochraně nájemníků ze dne 8. dubna 1920 č. 275 sb. z. a n.

(Rozhodnutí nejvyš. soudu ze dne 17. srpna 1920 č. R I 661/20-1.)

V. P. vypověděl soudně F. K. nájem stavební parcely bez soudního svolení. V námitkách, výpovídáním proti výpovědi podaných, uplatňována byla především nepřipustnost pořadu práva, opřená o tvrzení, že výpověď mohla by býti dána jen po předchozím svolení soudním.

První soud námitku tuto zamítl; rekursní soud jí vyhověl. Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu z těchto důvodů:

Rekursní soud pokládá námitku nepřipustnosti pořadu práva, žalovaným vznesenou, proto za odůvodněnou, že výpověď týká se předmětu nájmu, majícího povahu místnosti, pročez prý mohla býti dána jen se svolením soudu a o ní rozhodnuto jen v řízení nesporném. (§§ 1. a 4., resp. 31. zák. ze dne 8. dubna 1920 č. 275 sb. z. a n.)

Jest zjištěno, že žalovaný najal od žalující strany jen holou parcelu, kterou teprve po uzavření nájemní smlouvy ohradil a zřídil na ní kůlny a kancelářské místnosti. Tím nedostalo se však předmětu najatému povahy místnosti, neboť předmětem nájmu zůstala stále jen neohrazená parcela bez výstavnosti, třeba že žalovaný, jak vyplývá ze zjištění prvního soudu, v r. 1911 jí se svolením stavebního úřadu směl na pět let ohraditi, kdežto povolení ku stavbě kůlny a kancelářských místností dáno mu nebylo.

Poněvadž zákon ze dne 8. dubna 1920 č. 275 sb. z. a n. se vztahuje podle § 31. kromě bytů ještě jen na jednotlivé části bytů a jakékoli jiné místnosti, místnosti pak podle povahy věci a hledíc k důvodové zprávě, vydané ku vládnímu návrhu cit. zák., jež jako místnosti příkladmo uvádí: místnosti úřední, spolkové, ateliery a pod., dlužno rozuměti prostory, zdí a stěnami od svého okolí oddělené, které od bytů liší se pouze tím, že neslouží účelům bytovým, jest zřejmo, že žalobce byl oprávněn bez svolení soudu nájemní smlouvu, týkající se pouze neohrazeného pozemku žalovanému vypověditi a bylo proto, ježto zákona ze dne 8. dubna 1920 č. 275 sb. z. a n. použití zde nelze, dovolací stížnosti vyhověti.

Dr. Ř.

Zabráním bytu společným bytovým úřadem nepozbývá vlastník domu oprávnění žalovati na vyklizení jeho osobu, která ho používá, ač jí po zákonu přidělen nebyl.

(Rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 30. června 1920 č. j. Rv I 395/20—1.)

V září 1919 zabral bytový odbor ministerstva národní obrany, zřízený při společném bytovém úřadě v Praze, byt

v domě žalobcově, který později zákonitým zmocněncem společného bytového úřadu samého podle protokolu u přítomnosti žalobcovy sepsaného řádně byl převzat. Zároveň se zabránil uvedeným bytovým odborem min. nář. obrany byl také tímto přidělen kapitánu M. B., jenž přes ohrazení vlastníka domu po změněním převzeš se do něho nastěhoval. — O žádosti M. B., podané u společného bytového úřadu za přidělení bytu rozhodnuto nebylo.

Zalobě vlastníka domu, domáhající se výroku, že M. B. jest povinen byt jím v domě žalobcově používaný vykliditi a jemu odevzdati, první soud vyhověl hlavně proto, že žalovaný používá bytu, nemaje k tomu žádného právního, smluvního nebo zákonného důvodu. Soudce nepokládal zabráně a přidělení bytu bytovým odborem min. nář. obrany při společném bytovém úřadě za právně účinné, poněvadž úřad tento — jak uznal také v případě zcela obdobném nejvyšší správní soud nálezem ze dne 31. prosince 1919, č. 6709 — není po zákonu oprávněn ku zabírání a přidělování bytů a sporný byt příslušným k tomu jedině společným bytovým úřadem samým, přes to, že jím byl převzat, žalovanému přidělen dosud nebyl.

Odvolační soud žalobu zamítl. Při tom vycházel z úvahy, že v době podání žaloby stav zabráně sporného bytu trval. Lichou jest námitka žalobcovy, že zabráně to jest nezákonné, poněvadž byt přidělen byl žalovanému vojenským odborem společného bytového úřadu, který není po zákonu ku zabírání bytů oprávněn, neboť bylo zjištěno, že zabráně stalo se společným bytovým úřadem podle § 2. zák. ze dne 30. října 1919, č. 592 sb. z. a n. k tomu oprávněným. Ježto pak ide především pouze o zkoumání aktivní legitimace žalobcovy k žalobě, nesejde na tom, který úřad sporný byt žalovanému přidělil. Otázka tato mohla by býti jen tenkrát řešena, kdyby byla žaloba podána úřadem po zákonu k tomu aktivně legitimovaným.

V rozepři této nepadá nijak na váhu, že žalovaný z řečeného zabráně nemůže pro sebe žádných oprávnění dovozovati, neboť žalobce není aktivně legitimován, aby vůči žalovanému tuto okolnost po právu uplatňoval, když podle § 10. cit. zák. pozbyl práva samostatné dispozice zabraným bytem.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek první stolice z těchto důvodů:

Odepřev žalobci oprávněnost k žalobě, posoudil odvolací soud sporný případ mylně.

Jisto jest, že žalovaný užívá bytu svémocně, nejsa k tomu oprávněn ani smlouvou se žalobcem jakožto vlastníkem domu, ani společným bytovým úřadem v Praze, jakožto zabíratelem bytu ani posléze poukazem ministerstva národní obrany. — Jest ovšem pravda, že společný bytový úřad v Praze, jakožto zabíratele bytu, byl by též oprávněn domáhati se na žalovaném, aby byt vyklidil. Tím však nikterak není řečeno, že by totéž právo nepříslušelo i žalobci, jakožto vlastníku domu. Toto oprávnění jest zákonným výronem práva vlastnického (§§ 354. a 366. obč. zák.) a není vyloučeno tím, že byt byl a jest zabrán společným bytovým úřadem. Tímto opatřením obmezen jest žalobce v právech, plynoucích z jeho vlastnictví k domu, jen potud, pokud opatření to sahá. Nesmí tudíž žalobce ovšem brániti tomu, aby bytový úřad zařídil to, k čemu ho zákon oprávnjuje, aby i osoby třetí vykonávaly ohledně zabraného bytu práva, jež byla jím bytovým úřadem propůjčena a jež z tohoto propůjčení odvozují. Vůči osobám, jsoucím mimo uvedený okruh, podrží však žalobcovo vlastnictví svou zákonnou moc a sílu. Vůči těmto osobám nestává se dům, pokud se týče byt, věcí bez práva, vydanou svémocí jejich v případech, kde by bytový úřad nebo ten, kdož od něho své právo odvozuje, svémocí té čeliti nebyl š to, nebo nebyl ochoten čeliti. Okolnost, zda by žalobce, jsa odsouzen k nečinnosti, vzal škodu na svém majetku, jest lhostejno, poněvadž touto náležitostí právní ochrana vlastnictví není nikterak podminěna.

Bylo proto dovolání vyhověno.

Dr. Ř.

ZE DNE.

Oslava šedesátim Dra Bafka. Den 24. července 1920 shromáždil v místnostech pražské komory notářské v hojném počtu notáře české (48, z nichž 2 z Moravy), kteří se sešli, — mnozí přerušivše dovolenou a pobyt na venku — aby projevíli blahopřání oblíbenému a osvědčenému svému vůdci.

Dr. Batěk pozdraven byv zástupci komory pražské, spolku notářů československých, komor Králové-Hradecké a Budějovické a spolku kandidátů notářských, v proslovení hluboce založeném, k němuž nutno bude nám ještě se vrátiti, nastínil vznik i motivy svého snažení a usilování za ideou stavovskou.

V upomínku na památný den podáno bylo oslavenci notářstvem českým dílo českého umělce, profesora Španiela: plaketta, vystihující mistrnou rukou výrazné rysy podoby Dra Batka.

Oslavu zakončilo družné stolování shromážděných kolegů v Obecním domě pražském, při němž obnovovány byly staré a navazovány nové přátelské styky kolegiální.

Hojné a oživené účastenství kolegů při oslavě šedesátin Dra Batka svědčí nejen tomu, že notářstvo české plně uznává zásluhy svého vůdce, ale podává i potěšitelný důkaz o neochabujícím, ba ještě utuženém vědomí solidaritě stavovské, záruky to dosavadních i budoucích úspěchů.

Dra Batka došly blahopřejné projevy od ministra spravedlnosti, prezidia vrchního soudu pražského, národní rady, od komor notářských a přečetných korporací a jednotlivců.

Vypsání vědecké soutěže. Vedeno snahou, aby příslušníci stavu soudcovského, advokátského a notářského hojněji se účastnili vědecké práce v oboru právním, vypisuje ministerstvo spravedlnosti 5 cen a to: jednu cenu v obnosu 800 K, dvě ceny po 600 K a dvě ceny po 500 K za právníká díla nebo vědecká pojednání v oboru platného hmotného práva nebo řízení civilního a trestního včetně kriminální psychologie a sociologie, která byla nebo budou uveřejněna v roce 1920. Při nedostatků prací, uveřejněných tiskem, bude vzat zřetel i na práce v rukopise.

Práce o cenu se ucházející buďtež zaslány anebo buďtež sděleny, kde byly vytištěny, do 31. ledna 1921 prezidiu ministerstva spravedlnosti v Praze.

O udělení cen rozhodne sbor, sestávající z ministra spravedlnosti a zástupců vědy a odborných korporací a sdružení; sbor nemá však vázan na udělení cen ve stanovených obnosech; může z celkového obnosu cen (3000 K) udělit i méně cen ve vyšším obnosu nebo více menších cen. Rozhodnutí stane se do 30. června 1921.

O postupu při provádění zákona o zajištění půdy drobným pachtýřům ohledně zastupování jmění církevního, vydalo ministerstvo spravedlnosti výnos ze dne 15. července 1920, čís. 22.664, z něhož vyjímáme:

Nejvyšší soud sdělil, že provádějící řízení o zajištění půdy drobným pachtýřům, směsují soudy otázku, u kterého orgánu, jakožto hospodářské správy církevního statku nutno a stačí ohlásiti požadovací nárok (§ 12. zák. ze dne 27. května 1919, č. 318 sb. z. a n.) a otázku, který orgán je po zákonu povolán k tomu, aby v řízení zahájeném o řádné a včasné ohlášce církevní statek zastupoval.

1. Pokud pachtýř (podpachtýř) obmezuje se na požadavek, aby mu zemědělský pozemek byl ponechán v pachtu (§§ 1. a 29. zák.), nemá ovšem řečená otázka praktického významu, poněvadž v tomto případě jde o úkon správy majetkové a po této stránce stačí zpravidla, bude-li církevní statek i v dalším řízení zastupován týž orgánem, u něhož stala se přihláška (na př. obročníkem, § 30a n. zák. ze dne 7. května 1874, č. 50 ř. z.).

2. Jinak má se věc, požaduje-li pachtýř (podpachtýř), aby mu zemědělský pozemek církevního (nadačního) statku postoupen byl do vlastnictví (§ 1. zák.). V tom případě dotýká se soudní rozhodnutí kmenové podstaty církevního (nadačního) jmění. Zastupovati toto jmění v otázkách, dotýkajících se jeho kmenové podstaty, není však věcí hospodářské správy, nýbrž pouze a jediné finanční prokuratury (nař. ze dne 4. června 1919, č. 313 sb. z. a n. a služební instrukce pro finanční prokuratury ze dne 9. března 1898, č. 41 ř. zák.).

Soudy nedbajíce tohoto přesného zákonného stanoviska, provádějí, jak v četných případech bylo seznáno, celé řízení i v případech, kde jde o postoupení půdy do vlastnictví, pouze s hospodářskou správou církevního nebo nadačního statku, takže finanční prokuratura dovidá se o řízení teprve ze zprávy hospodářské správy církevního statku o vyřízení věci a uplatňuje pak — arcí úspěchem — zmatečnost celého řízení (§ 17., odst. 3. zák. a § 2., č. 4. nesp. pat.). — Tím vyřízení věci se oddaluje a zdržuje (§ 30. zák.) a maří se účel jeho. Ještě povážlivější budou případy, kde finanční prokura-

tura o věci vůbec se nedověděla; vůči ní usnesení, nebyvši jí doručeno, nenabude právní moci a skýtá se jí tak možnost, aby provedený mezitím převod vlastnictví pozdějším opravným prostředkem zvrátila, což mohla by přivoditi nejistotu a spleťtost knihovních poměrů právních. — Dr. R.

Dávka z majetku. Zákon ze dne 8. dubna 1920, č. 309 s. z. n., kterým zavedena dávka z majetku a z přírůstku na majetku, jest opět jako všechny naše zákony velice nejasný a nenabyl ani větší jasnosti prováděcím nařízením ze dne 27. července 1920, č. 463. Bylo by záhodno, kdyby kolegové naši veškeré sporné případy praktické, které se jim naskytnou, nám oznamovali.

Jedním z těchto sporných případů jest, kdo má podávati přiznání k dávce a koho stihne dávka při fideikomisární substituci. Dle našeho náhledu má přiznání podávati a dávku platiti institut tehda, byl-li dne 1. března 1919 ještě na živu, neboť institut jest skutečným vlastníkem, třeba obmezeným, takže naň vztahuje se ustanovení § 19., II. odst. zák. ze dne 8. dubna 1920, čís. 309, jenž mluví o podmínce rozvazovací, která pokládá se za ničí.

Zajímavé jest dále, kdo má podávati přiznání a platiti dávku při manželích. Dlužno předem rozeznávati, zdali manželství dne 1. ledna 1914 trvalo, čili nic. Trvalo-li a trvá-li manželský svazek ještě 1. března 1919, podati musí přiznání manžel, jako přednosta domácnosti, za oba. Zemřel-li jeden z manželů a nebyla-li pozůstalost do 1. března 1919 odevzdána, jest podati přiznání za každého manžela zvlášť, a to i tehda, jestliže jeden manžel po druhém dědí, což jest proto důležitě, poněvadž i dávka z majetku vyměří se každému manželovi, resp. pozůstalosti a manželovi zvlášť a následkem toho bude jmění obou podléhati i nižší sazbě. Zemřel-li jeden z manželů po 1. březnu 1919, musí přiznání podati a dávku platiti druhý manžel sám, byl-li ustanoven sám povšechným dědicem. Není-li tomu tak a nedědí-li druhý manžel, jest sice jisto, že dávku z majetku musí platiti přednosta domácnosti z celého jmění obou manželů a přiznání k dávce musí podati manžel přednosty domácnosti, resp. zemřel-li po 1. březnu 1919 jeho dědicové; zůstává ale velice sporno, zdali v tomto případě může manžel (přednosty domácnosti) žádati náhradu dávky z majetku od dědiců zemřelé své manželky, po případě, zda mohou dědicové zemřelého manžela (přednosty domácnosti) žádati náhradu dávky z majetku od jeho vdovy a jak se tato dávka má vypočítati, jestliže jmění manželovo jest jiné, nežli manželčino. Tu nejasnost zákona povede k četným velikým sporům. Bylo-li manželství uzavřeno po 1. lednu 1914, dlužno podati přiznání za každého manžela zvlášť a každého manžela zvlášť stihne povinnost platební.

Velice zajímavé jest toto ustanovení § 31. zák. ze dne 8. dubna 1920 čís. 309, dle něhož, jsou-li ve jmění zahrnuty akcie, nebo podíly na podnicích právnické osoby podrobených dávce z majetku, zkrátí se k žádosti dávka z majetku vyměřená o kvotu vypadající poměrně na tuto část jmění. Ustanovení to jest proto zajímavé, že zatížení právnické osoby jest prokázati straně a podle prováděcího nařízení státi se to může osvědčením příslušného tuzemského nebo cizozemského finančního úřadu, ověřenými platebními rozkazy a podob. Všeobecný poukaz na stávající zákonodárství nepostačí. Musí tudíž strana prokázati, kolik připadlo dávky ze jmění na jednotlivou akci, neb podíl právnické osoby tuzemské a u právnické osoby cizozemské musí prokázati, že podléhá dávce z majetku a kolik jí bylo vyměřeno a připadá na dotýčnou akci a podíl. Opatření tohoto průkazu jest nemyslitelné, neboť nedá se předpokládati, že by právnická osoba tuzemská (ač k tomu jest zákonem povinna), zejména však cizozemský finanční úřad na tisíce a tisíce žádostí poplatníků dal náležitě vysvětlení a průkaz, neboť bylo by to tak nesmírné zatížení agendy právnické osoby i cizozemského finančního úřadu, že by to prvnější nezastala a poslednější zkrátka odepřel, neboť kdo může cizozemský finanční úřad nutiti, aby odpovídal na dotazy československých poplatníků! Tu nejlépe jest viděti, jak nepromyšleno jest prováděcí nařízení. C.

Zákon o signování tabulárek. Jak jsme svého času sdělili, podala advokátní komora pražská spolu s notářskou komorou pražskou ministerstvu spravedlnosti návrh zákona, že každé podání knihovní musí býti opatřeno podpisem notáře neb advokáta. Účel osnovy té byl zameziti vzcházející se pokoutnictví. — Jak se nyní dovidáme, nepředložil vláda osnovu tu parlamentu, poněvadž prý socialistické strany vyslovily se proti.